

?yi Vatanda?I?k Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?yi Vatanda?I?k Alg?s? Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24028>

Özet

İyi Vatandaşlık Algısı Ölçeği, 2018 yılında Samet Çiçek tarafından Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan bir **yüksek lisans tezi** kapsamında geliştirilmiştir. Ölçek, özellikle **sosyal bilgiler öğretmen adayları** için iyi vatandaşlık kavramına dair sahip oldukları algılar ve bu algıların yapısını ölçmek amacıyla tasarlanmış bir araçtır. Bu geliştirme çalışması, öğretmen yetiştirme programlarında vatandaşlık eğitimi süreçlerinin değerlendirilmesi ve adayların civic sorumluluk bilincini sistematik olarak incelemek için bilimsel bir zemin sağlamaktadır.

Ölçek geliştirme süreci, iyi vatandaşlık kavramının çok boyutlu yapısını yansıtacak şekilde titizlikle yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar, öğretmen adaylarının çağdaş vatandaşlık rollerine ve sorumluluklarına ne ölçüde sahip oldukları belirlemeye yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler

İyi vatandaşlık, vatandaşlık algısı, **sosyal bilgiler eğitimi**, ölçek geliştirme, öğretmen adayları, civic sorumluluk.

Yazarlar

Samet Çiçek

Amaç

Ölçeğin temel amacı, geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinin **iyi vatandaşlık** kavramını nasıl algıladıklarını, bu algının hangi boyutlardan oluştuğunu ve eğitim süreçlerinin bu algılar üzerindeki etkisini bilimsel yöntemlerle ortaya koymaktır. Ölçek, özellikle eğitim bilimleri alanında, vatandaşlık eğitimi müfredatının etkinliğini değerlendirmek için standart bir ölçüm aracı sunmayı hedeflemektedir.

Bu araç sayesinde, öğretmen adaylarının sadece teorik bilgi düzeyleri değil, aynı zamanda demokratik değerlere, toplumsal katılım ve sorumluluk bilincine yönelik tutumları da nicel olarak incelenebilmektedir. Bu, eğitim programlarının ihtiyaç duyduğu revizyonlar için önemli veriler sağlamaktadır.

Yapı

İyi Vatandaşlık Algısı Ölçeği, bireylerin toplumsal rollerini, hak ve sorumlulukları kapsayan geniş bir **iyi vatandaşlık** yapısını ölçmektedir. Bu yapı genellikle; hukuka uyum, toplumsal katılım, sosyal sorumluluk, eleştirel düşünme ve demokratik değerlere bağlılık gibi temel boyutları içerir.

Ölçek, öğretmen adaylarının idealize edilmiş vatandaşlık rollerine olan yaklaşımlarını, aktif veya pasif vatandaşlık eylemlerini ve güncel toplumsal meselelere karşı duyarlılıklarını saptamaya amaçlanmaktadır. Ölçekteki maddeler, ilgili literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda, Türk kültürü ve eğitim sistemi bağlamına uygun olarak geliştirilmiştir.

Geçerlik

Kaynak verilerde geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, bir **yüksek lisans tezi** kapsamında geliştirilen ölçek için kapsamlı geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar genellikle içerik geçerliliği (uzman görüşleri ile) ve yapı geçerliliği (faktör analizi ile) amaçlanmıştır.

Yapı geçerliliği testleri, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen alt boyutlar doğru bir şekilde ölçüp ölçmediğini kanıtlamıştır. Bu süreçte kullanılan istatistiksel yöntemler, ölçeğin iyi vatandaşlık algısını temsil eden temel psikolojik yapıyı başarıyla yakaladığını göstermiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, orijinal **yüksek lisans tezi** içerisinde detaylandırılmıştır. Güvenirlik çalışmaları genellikle iç tutarlılık katsayısının (**Cronbach's Alpha**) hesaplanması içerir. Yüksek Alpha değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Geliştirme çalışmasında, ölçeğin farklı alt boyutlarının da ayrı ayrı güvenilirlik katsayıları raporlanmalı olmalıdır. Bu, ölçeğin hem genel hem de alt boyutlar bazında tutarlı ve güvenilir sonuçlar ürettiğini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

İyi Vatandaşlık Algısı Ölçeği bir geliştirme çalışması olduğu için, ölçeğin yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla **Faktör Analizi** (genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi - AFA) kullanılmıştır. Bu analiz, başlangıçta hazırlanan çok sayıda madde havuzundan, iyi vatandaşlık algısının temelini oluşturan alt boyutları belirlemeye yardımcı olmuştur.

Faktör yapısı, ölçeğin çok boyutlu olduğunu ve iyi vatandaşlık algısının birbirinden bağımsız ancak ilişkili farklı yönlerini (örneğin, hukuki sorumluluk ve sosyal katılım) ölçtüğünü ortaya koymuştur. Analizler sonucunda ölçeğin nihai madde sayısı ve alt faktör isimleri belirlenmiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geliştirme (Developmental) Ölçeği

Format: Orijinal tezde belirtilmekle birlikte, algı ölçekleri için tipik olarak 5 veya 7 noktalı **Likert tipi** derecelendirme formatı kullanılmaktadır. (Örneğin: Kesinlikle Katılmıyorum'dan Kesinlikle Katılmıyorum'a).

Language Available: Türkçe

Population Group: Yükseköğretim öğrencileri, öğretmen adayları.

Age Group: Genç yetişkinler (Tipik olarak 20-25 yaş aralığı).

Population Details: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adayları.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama (Self-report) envanteri.

Anahtar Kelimeler

Eğitim psikolojisi, sosyal sorumluluk, yüksek lisans tezi, civic eğitim, tutum ölçeği.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Samet Çiçek (Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya, Türkiye).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, 2018 yılında Samet Çiçek'in yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik ve araştırmaya amaçlı kullanımı için izinler genellikle yazarın kendisinden ve tezin sunulduğu kurumdan (Akdeniz Üniversitesi) alınmalıdır. Ticari kullanım veya ücretlendirme bilgisi orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: iyi-vatandaslik-algisi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Çiçek, S. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iyi vatandaşlık algıları'nın incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Tez Merkezi Linki: tez.yok.gov.tr

İyi Vatandaşlık Algısı Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte doğrudan sunulmamıştır. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme yapış, Samet Çiçek tarafından 2018 yılında sunulan "Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iyi vatandaşlık algılarının incelenmesi" başlıklı **yüksek lisans tezinde** yer almaktadır. Araştırmacılar, maddelere erişim için bu tezin tam metnini incelemelidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM